

REGULACIJA RIJEKE DRAVE U VRIJEME BANOVINE HRVATSKE (1939. – 1941.)

REGULATION OF THE DRAVA RIVER DURING BANOVINA OF CROATIA (1939–1941)

Ivica ŠUTE

Odsjek za povijest

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Ivana Lučića 3 10 000 Zagreb

isute@ffzg.hr

Primljeno/Received: 20. 11. 2019.

Prihvaćeno/Accepted: 27. 11. 2019.

Pregledni rad/Review

UDK / UDC: 626.1(497.5-282.24Drava)“1939/1941”
(091)

627.47(282.24Drava)“1939/1941”(091)

Sažetak

U radu je stavljen naglasak na radove koje je Odjel za tehničke poslove Banske vlasti Banovine Hrvatske provodio na regulaciji rijeke Drave. Riječ je o sveobuhvatnim radovima oko osiguranja desne obale rijeke Drave kod Donjeg Miholjca i Terezinog Polja, o uređenju rijeke Drave na dijelu Belišća, zatim kod Osijeka, Preloga, Varaždina, Gradine, Sigetca i Ferdinandovca, regulacija rijeke Mure i Drave na području Tehničkog odjeljenja Varaždin itd. Također se analizira i posjeta bana Ivana Šubašića krajevima koji su stradali prilikom izlivanja rijeke Drave i potoka Trnave krajem 1940., kao i planovi glede pomoći i zaštite od budućih nepogoda koje je izradio odjelni predstojnik ing. Zvonimir Pavešić. Navedena se problematika promatra u širem kontekstu općih radova Banske vlasti na regulacijama rijeka i vodotokova u Banovini Hrvatskoj.

Ključne riječi: Drava, regulacija, Banovina Hrvatska, javni radovi

Key words: Drava, regulation, Banovina of Croatia, public works

»Kad dođe do tih velikih radova, do melioracije zemlje, do regulacija rijeka, onda treba raditi s ljubavlju, a ne odmah, čim se počne raditi, da se počne buniti. To, što možemo u današnjim prilikama činiti, moramo zahvaliti poštenju i velikom nastojanju, da se nešto stvarno učini.«

Iz govora bana Ivana Šubašića u Klanjcu, u Hrvatskom zagorju, 18. studenog 1940. (Hrvatski dnevnik, 19. 11. 1940., 5)

Krajem studenog 1940. godine ban Banovine Hrvatske dr. Ivan Šubašić našao se doslovce u velikom blatu i pred naizgled nerješivim problemom. Hodajući zamišljeno uz poplavljenu Dravu pokraj mjesta Otok u Međimurju vjerojatno ga je mučilo pitanje kako preći na drugu obalu rijeke i dospjeti u Ludbreg, gdje ga je okupljeno mnoštvo seljaka s nestrpljenjem očekivalo.¹ Naraslom optimizmu i zanosu s kojim je ban dočekan tijekom svoje turneje u kasnu jesen 1940. u gotovo svim mjestima sjeverozapadne Hrvatske ispriječila se nemirna Drava, pokazujući svu svoju snagu i nepredvidivost.

Sporazumom Cvetković-Maček u kolovozu 1939. i konstituiranjem Banovine Hrvatske iste godine², preneseni su na autonomnu Bansku vlast u Zagrebu i poslovi vezani uz građevinske radove. U okviru izvršne vlasti Banovine Hrvatske u jesen 1939. osnovan je nadležni Odjel za tehničke poslove na čelu

¹ »Kroz Međimurje i Hrvatsko Zagorje«, *Hrvatski dnevnik* (Zagreb), 21. 11. 1940., 12.

² O Sporazumu Cvetković-Maček i Banovini Hrvatskoj više u: Ljubo BOBAN, *Sporazum Cvetković-Maček*, Beograd 1965.; Isti, *Maček i politika HSS-a*, sv. 1,2, Zagreb 1974.; Stjepan ŠLABEK, *Banovina Hrvatska*, Kutina 1991.; Hrvoje MATKOVIĆ, *Povijest Hrvatske seljačke stranke*, Zagreb 1999., 390-421.

s ing. Zvonimirom Pavešićem, koji je obavljao nadzor, prema ovlaštenju bana, nad odsjecima, brinuo o zakonitosti, brzini, pravilnosti i usklađenosti rada te u svim poslovima komunicirao s banom u Zagrebu i ministrom građevina u Beogradu.

Na čelu pojedinih odsjeka unutar Odjela za tehničke poslove nalazili su se šefovi odsjeka koji su za svoj rad bili odgovorni načelniku. Odjel za tehničke radove imao je ukupno pet odsjeka: Opći odsjek, koji se dijelio na slijedeće pododsjeke: Pravni, Personalni i Računarsko-administrativni; Odsjek za putove, mostove i željeznice dijelio se na pododsjeke za održavanje putova, mostova i željeznice, za građenje putova, za građenje mostova; Odsjek za vodograđevine dijelio se na Hidrografski, Regulacioni, Melioracioni i Vodoopskrbni pododsjek; Odsjek za arhitektonske radove imao je pododsjeke za gradsku arhitekturu, za seosku arhitekturu, za regulaciju gradova i mjesta; Elektrostrojarski odsjek imao je pododsjeke za elektrostrojarske radove i za nadzorništvo parnih kotlova.³

U resoru ovog odjelnog predstojnika nalazilo se, među ostalim, i pitanje regulacije rijeka i utvrđivanja obala. U kratkom vremenu od formiranja pa do konkretnih akcija na terenu, ovaj je Odjel zaprimio većinu materijala koje mu je nadležno Ministarstvo građevina i njegovo Hidrotehničko odjeljenje u Beogradu - u postupku prijenosa poslova sa središnje na autonomnu Bansku vlast u Zagrebu - predalo u nadležnost. Uglavnom je bila riječ o dokumentaciji (planovi, nacrti, troškovnici, analize provedenih radova u etapnim razradama i sl.) vezanoj uz već obavljene poslove na regulaciji rijeke Drave u vrijeme bivše Savske banovine, kao i o onim poslovima koji su započeti još ranih 1930-ih, a nova ih je Banska vlast, tj njen nadležni Odjel, trebao nastaviti. To su bili: osiguranje desne obale rijeke Drave kod Donjeg Miholjca, uređenje rijeke Drave na dijelu Belišće Bistrice i sela Maslovinje, uređenje desne obale rijeke Drave kod Nemetina, obaloutvrda rijeke Drave poviše sela Narda kod Šiblja, regulacija rijeke Drave i Mure na području Tehničkog odjeljka Varaždin sa održavanjem i čuvanjem tamošnjeg plovnog parka, osiguranje lijeve obale rijeke Drave kod Preloga, regulacija rijeke Drave kod Varaždina-Kuršanca, kod Gradine i Bakovca kraj Koprivnice, regulacija rijeke Drave Pušenci-Varaždin, kod Ferdinandovca, Sesveta itd.⁴ Iz građe dostupne u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu vezane uz rad Odjela za tehničke poslove jasno je vidljivo da je Odjel ing Pavešića najprije izvršio snimanje zatečene situacije i potom u skladu s odobrenjem prvog banovinskog proračuna u travnju 1940. krenuo u veće i zahtjevnije projektne akcije regulacije rijeka i utvrđivanja obala na prostoru čitave Banovine Hrvatske. Pritom treba naglasiti kako je ovdje riječ samo o jednom segmentu u nizu opsežnih građevinskih radova koje je na sebe preuzela Banska Vlast. Naime, Banovina Hrvatska je predvidjela u svom proračunu za god. 1940/41. čak 80,927.780 dinara više, nego što je u proračunskoj godini 1939/40. bilo sveukupno predviđeno i odobreno u proračunima Ministarstva građevina za bivšu Savsku i Primorsku banovinu i u banovinskim proračunima tih banovina za isti proračunski period.⁵ Samo za hidrotehničke radove 1940/41. bilo je predviđeno 35,010.000 dinara, što je bilo za 21,677.039 dinara više nego u prethodnoj budžetskoj godini.⁶ Sve je to značilo da je Banska vlast ozbiljno pristupila rješavanju jednog dijela sveukupnih problema, koji je samo dijelom pripadao gospodarskoj problematici. Naime, u realizaciji poslova vezanih uz regulaciju rijeka i vodograđevne radove od velike su pomoći bili javni radovi ili zimska pripomoć, koji su, pak, bili u uskoj vezi s rješavanjem složenog socijalnog i gospodarskog pitanja u Banovini Hrvatskoj. Za javne radove, tj. zimsku pripomoć utrošena je svota od 28,294.600 dinara, koja je bila raspoređena za različite radove u 59 kotareva. Za uređenje i gradnju nasipa uz rijeke i potoke, melioriranje manjih površina potrošeno je ukupno 3,167.000 dinara.⁷

Uz Savu, na koju su velikim dijelom prelijevala budžetska sredstva namijenjena regulaciji rijeka, Drava i Mura bile su prioritetne točke djelovanja Pavešićeva Odjela. Na to ga je uostalom tjerala i trenutna situacija na terenu, kao i velika nevolja koja je zadesila stanovnike koji su živjeli uz samu

³ Naredba o unutarnjem uređenju Banske vlasti, u: *Zakoni Banovine Hrvatske I-II*, Knjižara Vasić (Vasić i Horvat), Zagreb, bez godine izdanja, 6.

⁴ Hrvatski državni arhiv u Zagrebu (HDA), F-164- Odjel za tehničke poslove, kut. 52.

⁵ *Godišnjak Banske vlasti Banovine Hrvatske 1939 – 26. VIII. 1940.*, Zagreb 1940., 158.

⁶ Isto.

⁷ *Godišnjak Banske vlasti*, 163.

obalu ovih dviju rijeka. Naime, tijekom tridesetih godina 20. stoljeća razorno djelovanje rijeka Drave i Mure odnosilo je seljacima gotovo čitave komplekse zemljišta. Tako se, primjerice, obala uz Muru od Letinskog mosta prema Kotoribi uređivala još u jesen 1938., kako bi vlasnici zemljišta uz Muru bili zaštićeni od novih poplava.⁸ Zbog izljeva nepredvidive rijeke imali su ranijih godina manji prinose u kukuruzu.⁹ Iz toga razloga Ministarstvo građevina u Beogradu odobrilo je iz kredita za javne radove u 1939. godini tri milijuna dinara za regulaciju Drave i Mure.¹⁰ Prema stručnom elaboratu predmnijevala se regulacija Drave i Mure od Ormoža do Selnice u Prekmurju i to u najopasnijim i najpotrebnijim mjestima te je na spomenutim radovima trebalo biti zaposleno dnevno nekoliko stotina domaćih radnika.¹¹

Međutim, situacija se idućih godina nije bitno popravila, barem ne na hrvatskome prostoru uz dravsku obalu. Tako je tijekom mjeseca veljače 1940. godine nekoliko dana bio obustavljen autobusni promet između Koprivnice, Čakovca i Varaždina zbog toga što kod Legrada autobus nije mogao prometovati zbog obilnog izlivanja rijeke Drave iz svoga korita. Osobito je to teško pogodilo ona mjesta na navedenim prometnim linijama koja su se nalazila daleko od željezničke pruge. Radi velike zime u veljači 1940. zamrznu se i rijeka Mura, što se inače zbog vrlo brzo toka rijeke vrlo rijetko događalo.¹² Led je bio debeo čak 20 do 30 cm i pokrio je Muru od Radgone do Legrada, tako da su ljudi s kolima mogli prelaziti zaleđenu rijeku, a splavari su zbog leda na Muri sasvim obustavili promet.¹³ Kada bi se, pak, kao na primjeru sela Žabnik kraj Sv. Martina na Muri, »iscrpio« kredit određen za regulaciju, poduzimali su se završni radovi i čekalo odobrenje novog kredita. Do tada su na tim poslovima radili domaći ljudi preko javnih radova i za nadnicu od 20 dinara na dan.¹⁴

Nekoliko godina unazad poduzimale su se mjere da dođe do regulacije Drave od Varaždina do Trnovca.¹⁵ Na tom je mjestu Drava godišnje odnosila na desetke jutara plodne zemlje. Čak i u Štefancu, selu koje nije na samoj obali rijeke, Drava je toliko ugrozila selo da su se neki seljaci naprosto morali preseliti.¹⁶ Početkom 1940. godine Banska je vlast odobrila za ovu regulaciju 1,600.000 dinara pa je obavljena i potrebna licitacija. U travnju je konačno i započela regulacija Drave kod željezničkog mosta u Varaždinu prema selu Štefancu. Pored ove svote koju je odobrila Banska vlast, varaždinska je općina dala šljunak i fašine.¹⁷ Zanimljivo je da se ranije pomišljalo i na dovoz kamena iz Like, ali se pokazalo da bi to bilo preskupo pa je odlučeno da će se ploče ipak praviti od cementa. Radovi su bili planirani tijekom cijele 1940. godine, a pritom se naglašavalo kako će regulacijom Drave biti spašeni veliki kompleksi zemljišta te će se omogućiti normalan život seljaka uz Dravu prema Ludbregu.¹⁸ Ovdje, dakle, nije bila riječ samo o pitanju regulacije jedne rijeke, nego o životnom pitanju stanovništva, o socijalnom i ekonomskom problemu čije je nerješavanje i neadekvatno, zakašnjelo angažiranje moglo uroditi i težim, moguće i političkim problemom s nesagledivim posljedicama za još uvijek »mladu« Bansku vlast u Zagrebu.

Kako bi riješila pitanje regulacije rijeke Drave nadležni je Odjel poslove snimanja terena, izrade projekata i troškovnika delegirao na nadležne Tehničke odjeljke u Varaždinu, Bjelovaru i Osijeku. Na područjima tih odjeljaka realizirani su neki od projekata. Konkretno, glede ukupnih radova na Dravi tijekom čitave 1940. godine, izvršeni su popravci kao i najnužniji radovi na održavanju regulacijskih građevina kod Varaždina i Brezja u iznosu od 1,760.000 dinara.¹⁹ Na sektoru Tehničkog odjeljka u Bjelovaru izvodili su se spomenute godine radovi oko popravka i dopuna postojećih vodograđevina u iznosu od

⁸ *Varaždinske novosti* (Varaždin), br. 464, 20. 10. 1938., 5.

⁹ Isto.

¹⁰ »Tri milijuna dinara za regulaciju rijeke Drave i Mure«, *Varaždinske novosti* (Varaždin), br. 474, 29. 12. 1938., 4.

¹¹ Isto.

¹² »Rijeka Mura se zaledila«, *Varaždinske novosti* (Varaždin), br. 532, 8. 2. 1940., 2.

¹³ Isto.

¹⁴ *Hrvatsko jedinstvo* (Varaždin), br. 132, 20. 4. 1940., 4.

¹⁵ *Varaždinske novosti* (Varaždin), br. 541, 11. 4. 1940., 5.

¹⁶ Isto.

¹⁷ Isto.

¹⁸ Isto.

¹⁹ *Godišnjak Banske vlasti*, 177.

850.000 dinara te novi regulatorni radovi od km 240-162 u iznosu od oko 2 milijuna dinara.²⁰ Na uzvodnom dijelu rijeke Drave, na području Tehničkog odjeljka u Osijeku, istodobno su se izvodili popravci obala i regulacijski radovi kod Tomislavova perivoja u Osijeku, kod Petrijevac, Donjeg Miholjca, Kopinaca i Terezinog Polja sa troškom od 545.000 dinara.²¹

Osim spomenutih, tzv. kapitalnih projekata Odjela za tehničke poslove na poslovima regulacije rijeke Drave, jedno od gorućih pitanja odnosilo se na do tada neriješeni problem regulacije potoka Trnave u Međimurju. To je, među ostalim, i bio razlog da se ban Ivan Šubašić krajem 1940. godine sa svojim odjelnim predstojnicima uputio na krajnji sjever Banovine Hrvatske. Na trodnevni put kroz Hrvatsko zagorje i Međimurje uputio se 18. studenoga 1940. godine. Bio je to nastavak prošlogodišnje turneje kada je u drugoj polovici 1939. godine posjetio Posavinu, Dalmaciju i dijelove Bosne i Hercegovine.²²

Prilikom posjeta Međimurju krajem studenog 1940. godine, ban Šubašić suočio se neposredno s problemom regulacije potoka Trnave. U razgovoru s načelnikom Čakovca Nöthigom dano mu je do znanja kako je samo u 1940. godini potok Trnava nanio štetu od preko milijun dinara.²³ Suočen s ovom velikom potrebom, ali i s činjenicom da se Banovina Hrvatska u prvoj godini svog postojanja morala suočiti s velikim političkim problemima, ratnim prilikama u Europi, skupoćom, nestašicama, špekulacijom, elementarnim nepogodama itd., ban je istaknuo kako je Banska vlast »već u prvom banovinskom proračunu dala 10 milijuna dinara za ove krajeve, uglavnom za radove na Muri i Dravi«²⁴, koji su se u to vrijeme uistinu i izvodili. Nakon razgovora s predstavnicima lokalnih organizacija i predstavnicima vlasti, ban je pozvao odjelnog predstojnika ing. Pavešića kako bi prisutnima objasnio na koji će se način u budućnosti provoditi regulacije Mure, Drave i Trnave. Ban je vrlo brzo shvatio da je to pitanje koje stanovnike ovoga kraja ponajviše zanima. Štoviše, izveo je i svojevrstu verbalnu akrobaciju, nastojeći apelirati na razumijevanje lokalnog stanovništva za nagomilane probleme s kojima se tih mjeseci ionako morala nositi Banska vlast. Zato je i okupljenom stanovništvu u Čakovcu rekao: *»Kad dođe do tih velikih radova, do melioracije zemlje, do regulacija rijeka, onda treba raditi s ljubavlju, a ne odmah, čim se počne raditi, da se počne buniti. To, što možemo u današnjim prilikama činiti, moramo zahvaliti poštenju i velikom nastojanju, da se nešto stvarno učini.«*²⁵

Nakon toga, a na kraju svoje relativno uspjele turneje po Hrvatskom zagorju i Međimurju, ban je s pratnjom krenuo na Dravu kod Otoka. Tu se mogao i osobno uvjeriti kako je problem nabujale Drave izuzetno aktualan i opasan. Poslije zadnjih kiša krajem studenoga mjeseca razina vode rijeke Drave znatno je narasla i izlila se na sve strane, pa Drava, kako se izrazio novinar koji je pratio bana na njegovu putu, *»izgleda kao more«*.²⁶ Namjera bana i njegove pratnje, kako je spomenuto na početku, bila je da se preko Drave krene na Ludbreg, ali se zbog visoke razine rijeke ubrzo pokazalo da je to nemoguća misija te je ban s pratnjom bio prisiljen vratiti se natrag u Čakovec i preko Varaždina krenuti u Ludbreg.

U mjesecima koji su slijedili nakon banova povratka u Zagreb stvari su se polako mijenjale. Gradsko zastupstvo u Čakovcu o ovom je problemu opet raspravljao krajem veljače 1941. te je prihvatilo idejni projekt izrađen u Zagrebu, kojim bi se konačno riješilo pitanje potoka Trnave, koji protječe kroz Čakovec.²⁷ Prema tom projektu sjeverozapadno od Čakovca iskopao bi se veliki obuhvatni kanal koji bi primao svu oborinsku vodu sa svih susjednih bregova. Na taj način promijenio bi se tok potoka Trnave, a dotadašnje korito, koje prolazi kroz grad, zasulo bi se i upotrijebilo kao odvodni kanal. Time

²⁰ Isto.

²¹ Isto.

²² Početak puta opisan je u novinama gotovo poetski: »Svanulo je kišovito jutro. Nad Zagrebom su plovili masni oblaci. Ulicama su se kretali ranoranioci i žene za poslom. Pred Banskim dvorom stajala su tri automobila, određena za banov put. Prvi auto za odjelnog predstojnika Slavka Kolara, ing. Pavešića, dra Josipa Rauhina i savjetnika Stojšića, drugi auto za bana dra Šubašića, glavnog tajnika dra Jurja Krnjevića i banova tajnika Šipušca, a treći za novinare.«, »Ban Hrvatske u Hrvatskom Zagorju«, *Hrvatski dnevnik* (Zagreb), 19. 11. 1940., 5.

²³ »Kroz Međimurje i Hrvatsko Zagorje«, *Hrvatski dnevnik* (Zagreb), 21. 11. 1940., 12.

²⁴ Isto.

²⁵ Isto.

²⁶ Isto.

²⁷ *Varaždinske novosti* (Varaždin), br. 587, 27. 2. 1941., 2.

bi Čakovec bio zaštićen od čestih poplava i dobilo bi se oko 850 ha plodne zemlje u neposrednoj blizini grada, koji je do tada bio neiskorišteni močvarni teren.²⁸ Ta je regulacija, pak, bila u vezi s regulacijom cijeloga potoka Trnave koji prolazi kroz Međimurje, te je čitav zahvat bio nemoguć bez pune potpore Banske vlasti i njezinog Tehničkog odjela. A ona je, kao što je rekao ban prigodom posjeta Međimurju u Čakovcu, bila neosporna.

Međutim, već idući mjesec odnosno krajem ožujka 1941., potok Trnava tako se je jako razlio da je poplavio sva polja i neka sela ostavio skroz pod vodom.²⁹ Trnava je tom prigodom poplavila selo Goričan, koje je udaljeno od samog potoka čak šest kilometara. Voda je bila tako visoka da djeca nisu mogla pohađati školu pa je ona bila zatvorena dok se ne spusti vodostaj.³⁰ Na taj način ovaj problem nije bio riješen kroz čitavo vrijeme postojanja Banovine Hrvatske. Ovaj problem regulacije potoka Trnave, kao i ostale projekte koje je Banska vlast naslijedila od prijašnje uprave, iako ih je nastavila rješavati, nije ih u konačnici uspjela završiti budući da je već u travanjskom ratu 1941. prestala s postojanjem Banovina Hrvatska, kao i njen Odjel za tehničke poslove.

Slika 1: Ban Banovine Hrvatske dr. Ivan Šubašić s pratnjom na obali razlivenne Drove, Hrvatski dnevnik, 20. 11. 1940., 6.

ZAKLJUČAK

U ovom kratkom osvrtu na problem regulacije rijeke Drove u vrijeme Banovine Hrvatske, jasno se može uočiti da je Banska vlast vrlo brzo shvatila ozbiljnost i složenost pitanja regulacija rijeka u Banovini Hrvatskoj. Pitanje uređenja i utvrđivanja nasipa, regulacija riječnih tokova, izgradnje mostova i sl., predstavljalo je ne samo rješavanje infrastrukturnih i gospodarskih problema, nego i osjetljivih socijalnih pitanja. Uslijed čestih poplava, izlivanja rijeka iz korita i plavljenja plodnog zemljišta uz obalu, stradavala su seljačka gospodarstva, blokiran je promet i svakodnevni život te je uslijed svega navedenog nastala velika materijalna šteta. Kako je većinom bilo riječi o pasivnim i agrarno prenapučenim krajevima, pojačao se problem sveprisutne velike gladi te je nerješavanje ovih gospodarsko-socijalnih problema prijetilo stvaranju političke krize i složenih problema za Bansku vlast u Zagrebu. Vodstvo HSS-a bilo je svjesno tih problema koji nisu bili od jučer, već su se provlačili kao konstanta kroz čitavo međuratno razdoblje. Kada se stranka konačno našla na vlasti krajem kolovoza 1939. godine, među prioritetnim potezima bilo je i rješavanje ovih nagomilanih problema. Dokaz tome jest i prvi budžet Banovine Hrvatske u kojemu su za građevinsko-tehničke poslove, a osobito za potrebe regulacije rijeka, izdvojena znatno veća sredstava nego što je do tada bio običaj. Također i činjenica da su ovi tzv. vodograđevni poslovi bili usko povezani s javnim radovima ili zimskom pomoći jasno ukazuje na povezanost ovih akcija sa socijalnom politikom Banske vlasti. I konačno, odluka bana Ivana Šubašića da sa svojim odjelnim predstojnicima, među kojima je aktivnu ulogu imao i odjelni predstojnik Odjela za tehničke poslove Zvonimir Pavešić, osobno obiđe sve krajeve koji su postradali od izlivanja rijeka i raspiše novčanu pomoć za projekte saniranja, potkrepljuje gore iznesenu tezu. Kako pokazuje sačuvano arhivsko gradivo, brojni poslovi započeti ranih 1930ih nisu bili završeni sve do ustroja Banovine Hrvatske. U vrlo kratkom vremenu Banska je vlast izradila projekte za njihovo dovršenje, poduzela sve

²⁸ Isto.

²⁹ »Gradske vijesti«, *Varaždinske novosti* (Varaždin), br. 590, 20. 3. 1941., 3.

³⁰ Isto.

nužne predradnje, uključujući i obilazak terena od strane odjelnih predstojnika te je krenula u njihovu realizaciju. Međutim, rat koji je izbio u travnju 1941. na jugoslavenskom prostoru, koji će posljedično dovesti do raspada Kraljevine Jugoslavije i samim time nestanka Banovine Hrvatske, onemogućit će finalizaciju započetih radova.

SUMMARY

The paper focuses on the projects carried out by the Department of Technical Affairs on the regulation of the Drava River, such as: works on securing the right bank of the Drava River near Donji Miholjac and Terezinsko Polje, arranging the Drava River in the Belišće part, then Osijek, Prelog, Varaždin, Gradina, Sigetec and Ferdinandovac, regulation of the Mura and Drava Rivers in the area of the Technical Department of Varaždin etc. The visit of Ban Ivan Šubašić to the places that were damaged during the flood of the Drava River and the Trnava stream at the end of 1940 is also analyzed, as well as plans for assistance and protection against future disasters made by the Head of Department, Mr. Zvonimir Pavešić. The aforementioned issues are being considered in the broader context of the general work of the Banal Government on the regulation of rivers and watercourses in Banovina of Croatia.

Ekonomska i ekohistorija
Economic- and Ecohistory

Časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša

Journal for Economic History and Environmental History

Tema broja / Topic

Ekohistorija rijeke Drave
Environmental History of the Drava River

Volumen XV. / Broj 15
Zagreb – Samobor 2019
ISSN 1845-5867
UDK 33 + 9 + 504.3

Nakladnici / Publishers:

Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju
Society for Croatian Economic History and Environmental History
Ivana Lučića 3, HR – 10000 Zagreb
tel.: +385/1/4092-148, fax: +385/1/4092-879
sites.google.com/site/ekoekohist/

Izdavačka kuća Meridijani
p.p. 132, 10430 Samobor
tel.: 01/33-62-367, faks: 01/33-60-321
e-mail: meridijani@meridijani.com
www.meridijani.com

Sunakladnik / Co-publisher:

Ekohistorijski laboratorij Centra za komparativnohistorijske i interkulturalne studije
Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
www.ffzg.unizg.hr; http://ckhis.ffzg.unizg.hr/

Glavni i odgovorni urednik / Editor-in-chief:

Hrvoje Petrić

Uredništvo / Editorial Staff:

Dragutin Feletar, Željko Holjevac, Mira Kolar-Dimitrijević, Dubravka Mlinarić, Nenad Močanin,
Hrvoje Petrić, Drago Rokсандić, Mirela Slukan Altić, Ivica Šute

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board:

Drago Rokсандić – president/predsjednik (*Zagreb*), Daniel Barić (*Le Havre-Pariz, Francuska*), Marija Benić Penava (*Dubrovnik*), Slaven Bertoša (*Pula*), Zrinka Blažević (*Zagreb*), Tatjana Buklijaš (*Auckland, New Zealand*), Ljiljana Dobrovšak (*Zagreb*), Goran Đurđević (*Požega*), Josip Faričić (*Zadar*), Borna Fürst Bjeliš (*Zagreb*), Boris Golec (*Ljubljana, Slovenija*), Hrvoje Gračanin (*Zagreb*), Paul Hirt (*Tempe, SAD*), Andrej Hozjan (*Maribor, Slovenija*), Egidio Ivetic (*Padova, Italija*), Silvije Jerčinović (*Križevci*), Karl Kaser (*Graz, Austrija*), Isao Koshimura (*Tokio, Japan*), Marino Manin (*Zagreb*), Christof Mauch (*München, Njemačka*), Kristina Milković (*Zagreb*), Ivan Mirnik (*Zagreb*), Mirjana Morosini Dominick (*Washington D.C., SAD*), Géza Pálffy (*Budimpešta, Mađarska*), Daniel Patafta (*Zagreb*), Hrvoje Petrić (*Zagreb*), Lajos Rácz (*Szeged, Mađarska*), Gordana Ravančić (*Zagreb*), Marko Šarić (*Zagreb*), Mladen Tomorad (*Zagreb*), Jaroslav Vencalek (*Ostrava, Češka*), Milan Vrbanus (*Slavonski Brod, Zagreb*), Frank Zelko (*Honolulu, SAD*), Zlata Živaković Kerže (*Osijek*), Ivana Žebec Šilj (*Zagreb*)

UDK oznake članaka / Article's UDC markups:

Ivica Zvonar

Prijelom / Layout:

Saša Bogadi

Za nakladnike / Journal directors:

Petra Somek, Hrvoje Petrić, Vesna Vlahović-Štetić

ISSN 1849-0190 (Online)

ISSN 1845-5867 (Tisak)

Tisak / Print by:

Bogadigrafika, Koprivnica 2019.

Adresa uredništva / Mailing addresses:

Hrvoje Petrić (editor/urednik)
Odsjek za povijest, Filozofski fakultet
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
e-mail: hrvoje.petric@ffzg.hr
ili Vinka Vošickog 5, HR-48000 Koprivnica

Tiskano uz potporu Ministarstva znanosti i obrazovanja RH

Print supported by Ministry of science and education of Republic of Croatia

Na naslovnici / Cover:

Vodenica Blaža i Vojteka Hrvoića iz Ferdinandovca

Ekonomsku i ekohistoriju referiraju:

CAB Abstracts

HISTORICAL ABSTRACTS, ABC CLIO Library, Santa Barbara, California, USA

AMERICA: HISTORY AND LIFE, Washington, USA

JOURNAL OF ECONOMIC LITERATURE (JEL), Pittsburgh, USA

CENTRAL AND EASTERN ONLINE LIBRARY, Frankfurt am Main, Deutschland

ECONLIT – AMERICAN ECONOMIC ASSOCIATION, Nashville, USA